

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2012-02-17
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
23678-11
Enhet 15

1

SÖKANDE

Aquata Sverige, 556387-0525

Ombud: jur.kand. Christian Ehrling
Juristor AB
Box 29119
100 52 Stockholm

MOTPART

Försvarets materielverk
115 88 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

KONKURRENSVERKET	
2012-02-17	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

DOMSLUT

1. Förvaltningsrätten avvisar Aquata Sveriges yrkanden om ersättning för rättegångskostnad i målet.
2. Förvaltningsrätten avslår Aquata Sveriges ansökan om överprövning enligt LOU.

Dok.Id 212466

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

E-post:

forvaltningsrattenistockholm@dom.se

Telefax

08-561 680 01

Expeditionstid

måndag – fredag

09:00-15:00

BAKGRUND

Försvarets materielverk (FMV) genomför en upphandling av termiska skyddsdräkter (referensnummer 363002-AI825822).

Upphandlingsförfarandet har varit ett öppet förfarande. Enligt tilldelningsbeslut, daterat den 14 december 2011, har Hansen Protection AS:s anbud antagits.

YRKANDEN

Aquata Sverige (Aquata) har ansökt om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten förpliktar motparten att upphäva beslut i anbuds-förfarandet, att anbuds-förfarandet förklaras ogiltigt. Bolaget yrkar även att förvaltningsrätten förpliktar FMV att inleda ett nytt anbuds-förfarande. Vidare yrkar Aquata ersättning för rättegångskostnader.

FMV har bestritt Aquatas ansökan om överprövning och yrkar för egen del att ansökan ska avslås. FMV har även bestritt Aquatas yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

GUNDER

Aquata har som grund för sina yrkanden anfört att FMV på felaktig grund beslutat att avföra bolaget som anbudsgivare i offentligt anbuds-förfarande. De av FMV angivna skälen för detta beslut saknar grund.

FMV har som grund för bestridandet angett följande. Förutsättningar att tilldela Aquata upphandlingen saknas. Den leverantör som tilldelats upphandlingen uppfyller samtliga, i förfrågningsunderlaget, ställda krav och har i enlighet med anbudsutvärderingen ingett det bästa anbudet.

Upphandlingen har således genomförts i enlighet med 1 kap 9 § LOU varför utgången upphandlingen inte medfört att Aquata lidit någon skada. Inte heller kan Aquata komma att lida ekonomisk skada eftersom Aquata inte uppfyller angivna krav.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Aquata har utvecklat talan genom att anföra i huvudsak följande. Efter utvärdering av anbud som kommit in har FMV den 15 november 2011 meddelat skäl för beslut. Av de angivna skälen framgår att Aquata saknat motsvara angivna förutsättningar i enlighet med av FMV lämnade föreskrifter. Angivna skäl saknar grund. Av FMV lämnade skäl i skrivelse framgår bl.a. följande. Intyg eller certifikat angående anbudsgivarens ekonomiska förhållanden har inte ingivits tillsammans med anbudet och anbudet är undertecknat av annan än anbudsgivaren enligt punkten 9.2.2.1 i förfrågningsunderlaget. Avseende punkten 9.6 i förfrågningsunderlaget har till anbudet ingivna referenshandlingar inte visat sig vara från bolagets produktionsenhet. Vidimerad handling från Skatteverket utvisande anbudsgivarens ekonomiska förhållanden såvitt angår LOU har ingivits tillsammans med anbudet i övrigt. Skatteverkets blankett har tidigare godkänts av FMV. Anbudsgivare är Aquata och anbudet är undertecknat av Aquatas firmatecknare. Aquata är bifirma i aktiebolaget Kerstin Ahne Market Research AB och Kerstin Ahne tecknar bolagets firma. I anbudet finns redovisat förhållanden och samband mellan Aquata, Euras Vertriebs- und Produktions GmbH och Euro Asia Manufacturing Co, Ltd. Aquata utgör försäljningsbolag i Sverige. Euro Asia är produktions- och tillverkningsenhet för Aquatas produkter. Euras Vertriebs är moderbolag till Euro Asia. Lämnade referenser utgör produkt som producerats vid Euro Asia. Krav på teknisk kvalitet enligt anbudsunderlaget omfattar bl. a. produktens resistens mot genomträngande vatten och luft. Av anbudsunderlaget framgår att produkten ska tillgodose den standard som

framgår av International Maritime Organisations (IMO) antagna föreskrifter SOLAS. Av den så kallade LSA-koden framgår att "anti-exposure suits and thermal protective suits" ska tillverkas i sådant material att termisk stress undviks vid användning. Specifikationen avseende viktbegränsning och materialkrav kan inte uppfyllas i kombination med SOLAS föreskrifter. Förhållandet har påtalats av Aquata innan anbud ingivits. Aquata har i lämnat anbud angivit en produkt vars tekniska förhållanden väl motsvarar vad om FMV skäligen torde sig nöjas. Kravet som omfattar produktens resistens mot genomträngande av vatten och luft är således inte förenlig med den av FMV åberopade standard som angivits i anbudsunderlaget.

FMV har utvecklat bestridandet genom att anföra i huvudsak följande. Av förfrågningsunderlaget framgår att upphandlingen publicerades på FMV:s hemsida den 30 maj 2011. Den underrättelse som skickades till deltagande anbudsgivare saknar uppgift om avtalsspärr. Ny underrättelse har följaktligen skickats till deltagande anbudsgivare. Aquatas skrivelse har skickats till av Aquata angiven e-postadress. Aquata har anfört att anbudet undertecknats av behörig firmatecknare, vilket FMV vitsordar. Av punkten 9.2.2.1 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivarens anbud ska innefatta certifikat eller annat bevis från ett officiellt register, auktoriserad revisor eller annat likvärdigt dokument som styrker att anbudsgivarens företag inte befinner sig på obestånd. Vid genomgång av Aquatas anbud kan konstateras att dokumentation gällande ifrågavarande kvalificeringskrav saknas. Åberopad handling från Skatteverket intygar endast att Aquata inte är restförd såvitt avser skatter och avgifter. Däremot bifogas intyg att Euro Asia som anger att företaget uppfyller thailändsk lag samt två intyg avseende Euras Vertriebs-und Produktions GmbH, varav det ena är på tyska och det andra är undertecknat av företagets verkställande direktör. Inget av företagen är dock anbudsgivare. Aquatas anbud uppfyller således inte kvalificeringskraven enligt punkterna 9.2.2 och 9.2.2.1 i

förfrågningsunderlaget och har rätteligen uteslutits från den slutliga anbudsutvärderingen. I sammanhanget kan anges att av dokumentet "Cooperation agreement concerning mutual responsibility" framgår att Aquata som anbudsgivare är villig att överföra samtliga skyldigheter och rättigheter till Euro Asia och Aquata-Euras GmbH. Enligt FMV är det varken för anbudsgivare/leverantörer eller för FMV förenligt med bestämmelserna i LOU att överlåta kontrakt till en annan leverantör. Om en vinnande leverantör inte kan fullgöra sina skyldigheter måste upphandlingen göras om. En överlåtelse av ett kontrakt till en annan leverantör är att betrakta som en otillåten direktupphandling. Av punkten 9.6 och 9.6.1.1 i förfrågningsunderlaget avseende anbudsgivarens tekniska och yrkesmässiga kapacitet framgår att anbudsgivaren ska inge tre referenser (kontrakt) av godkända leveranser av minst 200 skyddsdräkter per kontrakt som uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget och som levererats under de senaste tre åren och eller likvärdigt från det av anbudsgivaren tilltänkta produktionsstället. Aquata har i sitt anbud angett att produktionsstället för ifrågavarande upphandling är EuroAsia Manufacturing Company Ltd. Vid genomgång av ingivna referenser i Appendix 15 återfinns återförsäljaravtal, intyganden, packlistor m.m. från tre olika återförsäljare av Aquatas skyddsdräkter. Uppgifter om var de levererade skyddsdräkterna producerats, d.v.s. produktionsstället, saknas dock genomgående. Enligt punkten 4.5 i förfrågningsunderlaget ska anbudsgivaren bifoga tre meter av det tyg som är avsett att användas vid produktionen av skyddsdräkterna samt testprotokoll som visar att tyget uppfyller angivna krav enligt punkten 4.2.3 i den tekniska specifikationen. Vid genomgång av Aquatas bifogade testprotokoll kan konstateras att följade krav inte uppfyllts. Vad avser krav på flamsäkerhet i den tekniska specifikationen, enligt EN ISO 6941, ska ingen av tre markeringstrådar brinna av efter exponering av låga. Av testrapporterna framgår att "1 st marker thread" inte uppfyller standardens krav på flamsäkerhet (N/S) utan brunnit efter 35,9, 39,8 och 45,0 sekunder. Enligt krav på

vattengenomträngning i den tekniska specifikationen, enligt EN 20811, ska textilen klara vattentryck (vattenpelare) på minimum 600 cm. Aquatas testvärden beträffande vattengenomtränglighet uppnår ej minimikravet om 600 cm utan uppgår endast till 272,3, 427,4 och 366,2 cm. Vidkommande viktkravet i den tekniska specifikationen, enligt EN ISO 3801, får textilens vikt varken under- eller överstiga 190 g per kvadratmeter plus 10 procent. Aquatas textil överstiger viktkravet 190 g per kvadratmeter plus 10 procent och väger istället 262,4, 235,3 och 231,1 g per kvadratmeter plus 10 procent. Aquata gör i sin ansökan gällande att kraven i FMV:s tekniska specifikation avseende viktbegränsning och materialkrav inte kan uppfyllas i kombination med SOLAS föreskrifter. Härvid kan konstateras att vinnande anbud uppfyller samtliga krav i den tekniska specifikationen. FMV har även tidigare genomfört upphandlingar med identiska tekniska krav med motsvarande resultat. SOLAS, LSA och EN 15027-1 innehåller inga krav såvitt gäller luftgenomträngning. FMV har således inte ställt detta krav. FMV:s tekniska specifikation hänvisar enbart till "Immersion suits" såvitt gäller de krav som ska uppfyllas, antingen enligt SOLAS, LSA-koden eller EN 15027-1. Ifrågavarande standarder ställer inga krav på vävens vikt utan innehåller endast krav avseende värmeisolationsförmåga, vilka bedöms med underliggande kläder. Anledningen till kravet beträffande tygets kvadratmetervikt är att få ett så starkt tyg som möjligt i kombination låg vikt mot bakgrund av att skyddsdräktens totala vikt innefattande väska inte får överstiga 2 kg. FMV har inte uppställt något krav i förfrågningsunderlaget såvitt gäller termisk stress för ifrågavarande skyddsdräkter. De krav på termisk stress som anges i SOLAS/LSA gäller andra typer av räddningsprodukter. Varken SOLAS/LSA eller FMV:s kravspecifikation kräver andningsaktivitet.

Aquata har genmält i huvudsak följande. Villkor enligt punkten 9.2.2.1 i förfrågningsunderlaget är uppfyllda. Aquata har, i likhet med och vid tidigare anbudsförfaranden till FMV, ingivit sådan handling som erfordrats

genom Skatteverkets framställan. Förfarandet har tidigare använts, etablerats och godkänts av FMV. Att Skatteverkets handling inte skulle utgöra utdrag ur officiellt register eller motsvara annat likvärdigt dokument får anses främmande. Förfarandet har förevarit under flera anbudslämnanden varav senast under år 2009. Förfarandet torde härför och i avsaknad av annan instruktion utgöra sedvana inom avtalsförhållanden. Aquata har tydligt redogjort för bolagets försäljnings- och produktionsverksamheter. Att verksamheten är etablerad inom separata bolag är vanligt förekommande och uppgiften att Aquata är villig att överföra avtalet ska endast betraktas ur en för FMV tryggande aspekt. Uppgiften har inte framställts som en rättighet för Aquata och är inte att betrakta som en otillåten direktupphandling. I enlighet med vad som tydligt angivits beträffande bolagets försäljnings- och produktionsverksamheter framgår, i vart fall analogt, av intygen från kunder var produktion och tillverkning företagits. Enligt FMV:s förfrågningsunderlag ska produkten motsvara vad som anges i SOLAS. Av SOLAS framgår att produkten inte får framkalla så kallad termisk stress. Produkten i enlighet med den specifikation som angivits i förfrågningsunderlaget är inte andningsaktiv varför den inte motsvarar vad som angivits i SOLAS. Det kan anmärkas att Aquata i anbudet angivna produkt är andningsaktiv och inkluderat väska har en högsta vikt om 1 940 g. Med anledning av vad som förevarit i samband med och under anbudstiden kan inte FMV anses att uppfyllt 1 kap. 9 § LOU. Förfarandet ska i enlighet med vad som angivits i förfrågningsunderlaget vara skriftligt. Eventuella frågor ska tillställas FMV i enlighet med anvisningar, vilket har skett. Frågeställningar från anbudsgivare ska publiceras med offentliga svar på FMV:s hemsida, vilket inte har skett. FMV hänvisar i yttrande till en ny underrättelse som skickats till deltagande anbudsgivare. Detta har så vitt kunnat utredas inte tillställts Aquata. Det kan anmärkas att FMV:s förfarande torde vara i strid med principer om proportionalitet. Aquata har reklamerat på vilka grunder beslut om vinnande part fattats. Avsaknad av anförda förhållanden har i

övrigt också påtalats. Det anbud som enligt FMV:s beslut slutligen antagits uppfyller inte motsvarande krav på vilka Aquata felaktigt diskvalificerats. I det anbud som antagits har bl.a. inte lämnats tre referenser av leverans om skyddsdräkter. En av tre lämnade referenser omfattar inte skyddsdräkter. Aquata har med anledning av erhållet svar om beslut i upphandlingen framställt frågor om på vilken grund FMV tagit ställning. Frågeställningen har framställts i syfte att undvika eventuella missförstånd inför framtida anbudsförfaranden. FMV har konsekvent underlåtit att besvara ställda frågor. I förekommande fall har svar avlämnats på sådant som inte efterfrågats. Förfarandet torde vara i strid med 9 kap. 10 § LOU. Aquata har, i enlighet med etablerade rättsgrundsatser i Sverige, rätt att vara likabehandlad part i FMV:s objektiva bedömning i framtiden. Hade FMV lämnat svar på bolagets frågor hade förevarande prövning kunnat undvikas.

DOMSKÄL

Ur förfrågningsunderlaget kan följande avsnitt belysas.

9.2.2.1 Certificates and other evidence according to Chapter 10, Section 2 LOU

Tenderers shall submit a certificate proving that no such situation prevails as referred to in the clause "*Circumstances that can entail exclusion of Tenderer according to Chapter 10, Section 2, LOU*", items 1 and 5. As regards item 1 an extract from an official register of a certificate issued by an authorized accountant or an equivalent document is acceptable and as regards item 5 a certificate from a competent authority or a certificate issued by an authorised accountant or other equivalent document is acceptable.

- - -

9.6.1.1 References regarding Tenderer's technical and professional capacity

B) The Tenderer is obliged to submit three (3) separate references (contracts) or equivalent from the production plant/s (where the production of the items in this enquiry is to take place), verifying approved deliveries of at least 200 pieces per reference (contract) of this type of product or equivalent fulfilled during the last three (3) years or equivalent.

- - -

Lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet trädde i kraft den 1 november 2011. Enligt övergångsbestämmelser tillämpas inte lagen på upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Förfrågningsunderlaget till upphandlingen är daterad den 30 maj 2011 varför LOU ska tillämpas i målet.

Den 1 november 2011 ändrades lydelsen av bestämmelser i 16 kap. LOU. Av övergångsbestämmelser framgår emellertid att äldre lydelse ska tillämpas för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

Av 16 kap. 5 § LOU i dess lydelse före den 1 november 2011 framgår följande. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Likabehandlingsprincipen innebär att en upphandlande myndighet inte får anta ett anbud som inte uppfyller ställda krav enligt förfrågningsunderlaget. Det åligger den part som gör gällande att en

upphandlande myndighet brutit mot bestämmelserna i LOU att visa vilka omständigheter som ligger till grund för sin talan.

Aquata har ansökt om överprövning enligt LOU på den grunden att bolaget av FMV på felaktig grund blivit avfört som anbudsgivare samt att de av FMV angivna skälen för detta beslut saknat grund. Härutöver har Aquata framställt särskilda yrkanden om att domstolen ska förplikta FMV att upphäva beslutet, att anbudsförfarandet ska förklaras såsom ogiltigt, att FMV förpliktas att inleda ett nytt anbudsförfarande. Aquata har även yrkat ersättning för rättegångskostnader i målet.

Om en förvaltningsrätt finner att förutsättningar för åtgärd föreligger ska rätten, oavsett hur yrkandena har utformats, besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas för sedan rättelse har gjorts (se RÅ 2005 ref. 47 och RÅ 2008 not. 26). Förvaltningsrätten konstaterar att Aquatas yrkanden, nämligen att domstolen ska förordna att FMV ska upphäva tilldelningsbeslutet, att anbudsförfarandet ska förklaras såsom ogiltigt samt att FMV ska förpliktas inleda ett nytt anbudsförfarande, får anses motsvara yrkanden om att domstolen ska besluta om rättelse respektive att förordna att upphandlingen ska göras om. En förvaltningsrätt saknar emellertid laglig möjlighet att bevilja ersättning för rättegångskostnader i mål som förevarande. Aquatas yrkande härom ska därför avvisas.

Inledningsvis konstaterar förvaltningsrätten att FMV har vitsordat att Aquatas anbud undertecknats av behörig firmatecknare. Vidare har Aquata vitsordat att bolaget erhållit skrivelser via e-post.

Enligt punkten 9.2.2.1 i förfrågningsunderlaget ska ett anbud innefatta certifikat eller annat bevis från ett officiellt register, auktoriserad revisor eller annat likvärdigt dokument som styrker att det inte föreligger grund för att utesluta anbudsgivaren från att delta i upphandlingen enligt 10 kap. 2 § LOU i dess tidigare lydelse (SFS 2010:571). Enligt nyss

nämnda bestämmelser får en leverantör uteslutas från att delta i en upphandling om en leverantör är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud.

Aquata har till sitt anbud bifogat blankett SKV 4820 från Skatteverket som visar att bolaget inte har restförda skulder avseende skatter och avgifter hos Kronofogdemyndigheten och Skatteverket. Enligt Aquata har detta tidigare använts och godkänts av FMV. Aquata har även bifogat intyg som anger att Euro Asia är registrerat och uppfyller thailändsk lag samt balans- och resultaträkning för Euro Asia per den 31 december 2010 tillsammans med ett revisorsutlåtande. Vidare har Aquata givit in intyg avseende Euras Vertriebs.

Huruvida FMV i tidigare upphandlingar har godtagit blanketten SKV 4820 är enligt förvaltningsrätten irrelevant. Förvaltningsrätten konstaterar att Skatteverkets blankett SKV 4820 enbart avser skatter och avgifter och därmed inte styrker att Aquata inte befinner sig på obestånd. Intygen avseende Euro Asia och Euras Vertriebs visar inte heller att Aquata inte befinner sig på obestånd då intygen avser andra bolag än Aquata. Aquata har därmed inte lyckats uppfylla obligatoriska krav i punkten 9.2.2.1.

Vad gäller FMV:s obligatoriska krav i punkten 9.6.1.1, avseende anbudsgivares tekniska och yrkesmässiga kapacitet framgår att anbudsgivaren och eller det av anbudsgivaren tilltänkta produktionsstället ska inge tre referenser (kontrakt) som uppfyller vissa villkor. Av Aquatas anbud framgår att produktionsstället är Euro Asia. Enligt förvaltningsrätten visar de återförsäljningsavtal, intyg m.m., som Aquata gett in i samband med sitt anbud, varken att Aquata eller Euro Asia har stått för leveranserna. Aquata har inte heller i övrigt lyckats visa att samband mellan bolagen föreligger på så sätt att något annat bolag än Euro Asia skulle ansvara för

produktionen. Aquata har därmed inte heller uppfyllt det obligatoriska kravet i punkten 9.6.1.1.

Enligt punkten 4.5 i förfrågningsunderlaget ska tyg samt testprotokoll bifogas som visar att tyget uppfyller angivna krav enligt punkten 4.2.3 i den tekniska specifikationen. Aquata har anfört att FMV:s krav på vikt och material inte kan uppfyllas i kombination med SOLAS föreskrifter, som produkten enligt anbudsunderlaget ska följa. Enligt förvaltningsrätten har Aquata inte kunnat visa att FMV:s uppställda krav är oförenliga med SOLAS föreskrifter. Dessutom har, enligt FMV, det vinnande anbudet uppfyllt ställda krav. Aquatas invändning i denna del utgör därmed inte grund för ingripande enligt LOU.

Aquata har vidare anfört att FMV:s förfarande strider mot proportionalitetsprincipen och att Aquatas produkters tekniska förhållanden väl motsvarar vad FMV efterfrågar. Förvaltningsrätten konstaterar, efter genomgång av ifrågavarande handlingar, att det enligt ingivet testprotokoll tydligt framgår att Aquatas tyg varken uppfyller krav på flamsäkerhet, vattengenomträngning eller vikt. Det har inte heller framkommit att FMV:s förfarande strider mot proportionalitetsprincipen.

Aquata har vidare påstått att det anbud som antagits inte uppfyller motsvarande krav på vilka Aquata diskvalificerats. Aquata har knappast kunnat visa att Hansen Protection AS inte uppfyller nämnda krav.

Enligt förfrågningsunderlaget publiceras frågor och svar på FMV:s hemsida. Aquata har påstått frågeställningar inte publicerats på detta sätt. Inte heller i denna del har Aquata lyckats visa att frågeställningar inte publicerats på det sätt som anges i förfrågningsunderlaget.

Aquata har också påstått att bolaget har rätt att vara likabehandlad part i framtiden och att bolaget, i syfte att undvika eventuella missförstånd inför framtida anbudsförfaranden, ställt frågor till FMV som FMV inte besvarat. Eftersom denna frågeställning inte avser aktuell upphandling, utan eventuella framtida upphandlingar, kan Aquatas påstående inte heller i denna del föranleda något ingripande enligt LOU från domstolens sida.

Sammanfattningsvis konstaterar förvaltningsrätten att Aquata inte i något avseende har lyckats bevisa att FMV brutit mot någon bestämmelse i LOU eller mot någon gemenskapsrättslig princip på de av Aquata angivna grunderna.

Det har av FMV således varit riktigt att inte låta Aquata gå vidare till utvärdering.

I målet förekommer inga förutsättningar för ingripande enligt LOU, varför Aquatas yrkanden därom följaktligen ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga (DV 3109/1A LOU).

Szilárd Rado
förvaltningsrättsfiskal

Föredragande har varit Anna Mörtberg.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU